Napomene u vezi nošenja muške odjeće kod žena

kardinal Giuseppe Siri

I.

Prvi znakovi ovog kasno dolazećeg proljeća pokazuju da je ove godine prisutno određeno povećanje u oblačenju muške odjeće od strane djevojaka i žena, čak i majki. Sve do 1959. u Genovi bi takva odjeća obično značila da je dotična osoba turist, ali sada se čini da postoji značajan broj djevojaka i žena iz same Genove koje biraju, barem na izletima, nositi mušku odjeću (hlače).

Raširenost ovog ponašanja nas obvezuje na ozbiljno promišljanje, i zato tražimo od onih kojima je upućena ova napomena da svakako posvete ovom problemu svu pažnju koju zaslužuje od svakoga tko je na bilo koji način odgovoran za nekoga pred Bogom.

Želimo prije svega dati uravnotežen moralni sud o nošenju muške odjeće od strane žena. Zapravo, naše misli se samo mogu baviti pitanjem morala.

Prvo, što se tiče pitanja pokrivanja ženskog tijela, za nošenje hlača ne može se reći da kao takvo predstavlja ozbiljnu povredu čednosti, budući da hlače svakako pokrivaju više ženskog tijela od modernih suknji.

Drugo, međutim, da bi odjeća bila čedna nije potrebno samo da pokriva tijelo, nego također i da nije previše pripijena uz tijelo. Iako je točno da je puno ženske odjeće danas više pripijeno uz tijelo od nekih vrsta hlača, ipak, kroj hlače mogu biti još pripijenije, a to obično i jest, tako

da takvo usko pripijanje zadaje ništa manje brige od pitanja otkrivenosti tijela. Zaradi toga, nečednost muških hlača na ženama je vid problema koji se ne smije izostaviti iz sveukupnog suda o ovom pitanju, iako ga također ne treba ni umjetno preuveličavati.

II.

Međutim, jedan drugi vid pitanja žena koje nose muške hlače čini nam se najozbiljniji.

Kad žena nosi mušku odjeću to prvo utječe na nju samu, mijenjajući psihologiju urođenu ženi, drugo, to utječe na ženu u svojstvu supruge svog muža, kvareći odnos između spolova, treće, to utječe na ženu kao majku svoje djece, izazivajući štetu njezinom dostojanstvu u očima njezine djece. Svaku od tih točaka posebno treba pažljivo razmotriti:

A. Muška odjeća mijenja psihologiju žene.

Pravo rečeno, motiv koji žene tjera da nose mušku odjeću je uvijek taj da imitiraju, ne, da se natječu s muškarcem, koji se smatra jačim, manje vezanim, više nezavisnim. Ta motivacija jasno pokazuje da je odijevanje muške odjeće vizualno pomagalo u stvaranju mentalnog stava da se "bude kao muškarac". Drugo, otkad su god ljudi bili ljudi, odjeća koju osoba nosi zahtijeva, nameće i mijenja geste, stavove i ponašanje te osobe, tako da počevši od toga da se samo oblači izvana, odjeća počinje nametati posebno gledište iznutra.

Također dodajmo da kad žena nosi mušku odjeću to uvijek više ili manje pokazuje da reagira na svoju ženstvenost kao da je manje vrijedna, dok je zapravo samo različita. Izopačenje njezine psihologije je jasno vidljivo.

Ovi razlozi, u kojima je sažeto i mnogo drugih, dovoljni su da nas upozore kako se ženama stvara pogrešan način razmišljanja kad nose mušku odjeću.

B. Muška odjeća kvari odnos između žena i muškaraca.

Uistinu, kako se odnosi između spolova razvijaju tijekom odrastanja, prevladava instinkt međusobne privlačnosti. Osnovni temelj te privlačnosti je raznolikost između dva spola, koja je moguća samo zato što se međusobno nadopunjavaju. Ako, međutim, ta "raznolikost" postane manje očita jer je uklonjen jedan od njezinih glavnih vanjskih znakova i jer je normalna psihološka struktura oslabljena, rezultat toga je promjena temeljnog čimbenika u odnosu.

Problem je još dublji. Međusobnoj privlačnosti između spolova prethodi, i u naravi, i po redu vremena, onaj osjećaj srama koji drži rastuće instinkte pod kontrolom, nameće poštovanje, te teži podići na višu razinu međusobnog uvažavanja i zdravog straha sve što bi ti instinkti gurnuli prema nekontroliranim činima. Promijeniti tu odjeću koja svojom različitosti otkriva i poštuje granice i obrambene mehanizme naravi, znači sravniti razlike i pomoći srušiti bitne obrambene mehanizme tog osjećaja srama.

U najmanjem slučaju to znači sprječavati ga. I kad se osjećaj srama spriječi u aktiviranju kočnica, tada se odnosi između muškaraca i žena sve više srozavaju do čiste tjelesnosti, lišene svakog međusobnog poštovanja i uvažavanja.

Iskustvo govori da kad je žena defeminizirana, njezina obrana je potkopana i slabost se povećava.

C. Muška odjeća šteti dostojanstvu majke u očima njezine djece.

Sva djeca imaju instinkt za osjećaj dostojanstva i doličnosti njihove majke. Analiza prve unutarnje krize djeteta, kad postane svjesno svijeta oko sebe, puno prije nego što uđe u adolescenciju, pokazuje koliki utjecaj ima taj osjećaj. Djeca u ovom pitanju imaju najveću moguću osjetljivost. Odrasli su obično instinktivno ostavili to sve iza sebe i ne misle više o tom, ali dobro bi bilo da se sjetimo strogih mjerila koje djeca instinktivno postavljaju za njihove majke, i dubokih i čak strašnih reakcija koje nastaju u njima kad vide loše ponašanje svoje majke. U tom su ocrtane mnoge crte kasnijeg života - i to ne za dobro - u tim ranim unutarnjim dramama djetinjstva.

Dijete možda ne zna definiciju nedoličnog otkrivanja, lakomislenosti ili bračne nevjere, ali posjeduje instinktivno šesto čulo da ih prepozna kad se dogode, da od njih pati i bude duboko ranjeno u svojoj duši.

III.

Razmislimo ozbiljno o važnosti svega dosad rečenog, čak i ako ženino pojavljivanje u muškoj odjeći ne stvara odmah uzrujanost kao kod teške nečednosti.

Mijenjanje psihologije žene čini temeljitu i, dugoročno gledano, nepopravljivu štetu obitelji, bračnoj vjernosti, ljudskim osjećajima i ljudskom društvu. Istina je da se učinci nošenja neprikladne odjeće ne mogu svi vidjeti u kratkom vremenu, ali mora se misliti na ono što se polako i podmuklo podriva, ruši, izopačuje.

Je li zamisliv ikakav zadovoljavajući reciprocitet između muža i žene, ako se promijeni ženska psihologija? Ili, zar je zamislivo ikakvo pravo

obrazovanje djece, koje je tako delikatno u svojem načinu, tako protkano nezamislivim čimbenicima u kojim majčina intuicija i instinkt igraju presudnu ulogu u tim osjetljivim godinama? Što će te žene moći dati svojoj djeci kad već toliko dugo budu nosile hlače da će njihovo samopouzdanje rasti više u njihovom natjecanju s muškarcima nego u njihovom funkcioniranju kao žene?

Zašto, pitamo, otkad god su ljudi bili ljudi, ili otkad su postali civilizirani - zašto su ljudi u svim vremenima i mjestima bili nadmoćno potaknuti da naprave razlikovnu podjelu između funkcija dvaju spolova? Zar to ne svjedoči neporecivo kako cijelo čovječanstvo prepoznaje jednu istinu i zakon iznad ljudskoga?

Da zaključimo, kad god žene počnu nositi mušku odjeću, to se smatra čimbenikom dugoročnog razaranja ljudskog poretka.

IV.

Logična posljedica svega do sad predstavljenog je da bi svatko na položaju autoriteta trebao imati osjećaj uzbune u istinskom i pravom značenju te riječi, oštre i odlučne uzbune.

Šaljemo ozbiljno upozorenje župnicima, svim svećenicima općenito i posebno ispovjednicima, članovima svih udruga, svim redovnicima i redovnicama, posebno sestrama koje podučavaju.

Pozivamo ih da budu jasno svjesni problema tako da mogu djelovati. Ta svijest je veoma važna. Ona će uputiti na prikladnu akciju kad to bude potrebno. Međutim, nemojmo dopustiti da nas savjetuje da se predamo pred nekom navodno neizbježnom promjenom, kao da smo suočeni s prirodnom evolucijom čovječanstva i sl.

Ljudi dolaze i odlaze, jer je Bog ostavio dovoljno prostora za vrludanje njihove slobodne volje, ali temeljne crte prirode i ništa manje temeljne crte vječnoga zakona nikad se nisu promijenile, ne mijenjaju se i nikad se neće promijeniti.

Postoje granice preko kojih ljudi mogu zalutati, ali ako to učine rezultat je smrt, postoje granice kojima se prazno filozofirajuće fantaziranje može rugati i ne uzimati ih za ozbiljno, ali te granice stvaraju savez čvrstih činjenica i naravi da kazne svakoga tko ih prekorači. A povijest je već dovoljno pokazala, sa zastrašujućim dokazima iz života i smrti naroda, da je odgovor svima koji krše osnovne crte "čovječanstva" uvijek, prije ili kasnije, katastrofa.

Od Hegelove dijalektike nadalje u ušima su nam odzvanjale čiste bajke, i samim time što su ih slušali toliko često, mnogi ljudi su se na njih priviknuli, barem pasivno. Međutim, istina je da narav i istina, kao i zakon koji je u oboma utkan, idu svojim nepokolebljivim putem, i kidaju na komadiće nesretnike koji bez ikakva temelja vjeruju u radikalne i dalekosežne promjene u samoj strukturi čovjeka.

Posljedice takvog kršenja nisu novi koncept čovjeka nego neredi, štetne nestabilnosti svake vrste, zastrašujuća suhoća ljudske duše, bolno povećanje broja ljudskih izopćenika, odavno otjeranih daleko od ljudskih pogleda i misli da prožive svoje propadanje u dosadi, tuzi i odbačenosti. Usporedno s uništavanjem vječnih pravila idu uništene obitelji, životi skončani prije svoga vremena, hladna ognjišta i domovi, starci odbačeni, mladež svojevoljno izopačena, te - na samom dnu - duše u očaju koje oduzimaju sebi život. Sav taj ljudski razor svjedoči o činjenici da Božji red pred ničim ne uzmiče, niti dopušta da ga se prilagođava, na bilo koji način, bunovnim snovima takozvanih filozofa!

V.

Rekli smo da svi kojima je ova obavijest upućena trebaju imati ozbiljan osjećaj uzbune oko ovog problema. Prema tome, trebaju znati što moraju reći, počevši s malim djevojčicama na majčinu koljenu.

Znaju da će morati, bez pretjerivanja ili pretvaranja u fanatike, strogo ograničiti koliko će tolerirati žensko oblačenje u mušku odjeću, kao općenito pravilo.

Znaju da nikad ne smiju biti toliko slabi da bi bilo tko povjerovao da šute pred tim običajem koji čini da klizi i propada moralno stanje svih ustanova.

Oni, svećenici, znaju da stajalište koje moraju zauzeti u ispovjedaonicama, bez da žensko oblačenje u mušku odjeću drže automatski teškim grijehom, mora biti oštro i odlučno.

Svi trebaju razmisliti o potrebi za ujedinjenim djelovanjem, pojačanim sa svake strane suradnjom svih ljudi dobre volje i prosvijetljenog uma, tako da se stvori prava brana protiv poplave.
Oni od vas koji su u bilo kojem smislu odgovorni za duše razumiju koliko je korisno imati saveznike u ovoj obrambenoj borbi - ljude umjetnosti, medija i zanata. Položaj koji zauzmu dizajnerske modne kuće, njihovi nadareni dizajneri i industrija odjeće od ključne je važnosti za ovo cijelo pitanje. Kad se spoje umjetnički smisao, rafiniranost i dobar ukus, mogu se naći prikladna i dostojanstvena rješenja za odjeću koju će žene nositi kad moraju koristiti motor ili baviti se ovakvom ili onakvom aktivnosti ili poslom. Ono što je važno je da sačuvaju čednost, zajedno s tim vjekovnim osjećajem ženstvenosti, ženstvenosti koju će više nego bilo što drugo djeca

nastavljati povezivati s licem svoje majke.

Mi ne niječemo da moderni život postavlja teškoće i čini zahtjeve koji su našim djedovima i bakama bili nepoznati, ali tvrdimo da postoje vrijednosti koje treba zaštititi više nego prolazna iskustva, i da za svaku inteligentnu osobu uvijek postoji dovoljno zdrave pameti i dobrog ukusa da se nađu prihvatljiva i dostojanstvena rješenja za probleme kako dolaze.

Iz bratske ljubavi borimo se protiv sravnivanja čovječanstva, protiv napada na one razlike na kojima leži komplementarnost muškarca i žene.

Kada vidimo ženu u hlačama, ne bismo trebali misliti na nju toliko koliko na cijelo čovječanstvo, kakvo će biti kad se žene trajno maskuliniziraju. Nitko nije na dobitku u pomaganju da se stvori buduće vrijeme nejasnoće, dvosmislenosti, nesavršenosti i, jednom rječju, strahotâ.

Ovo Naše pismo nije upućeno javnosti, nego onima koji su odgovorni za duše, za obrazovanje, za katoličke udruge. Neka vrše svoju dužnost i neka ne budu stražari koji su uhvaćeni na spavanju dok se zlo uvuklo.

Genova, 12. lipnja 1960.

+ Giuseppe kardinal Siri
nadbiskup đenoveški